

"עלי קללתך בני"

מגוון פירושים – ועוד זווית ראיה חדשה

(1) בראשית כז, א-כו

(א) ויהי כִּי־זָקֵן יַעֲזֹק וּתְכַהֵן עֵינָיו מִרְאֵת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו בְּנֹהַגְדָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַנְּנִי: (ב) וַיֹּאמֶר הַנְּהֵנָּא זְקֵנְתִי לֹא יִדְעָתִי יוֹם מוֹתִי: (ג) וְעַתָּה שְׂאֵנָּא כְּלִיךָ תְּלִיךָ וְקִשְׁתְּךָ וְצֵא הַשְּׂדֵה וְצֹדֵה לִי צֵיד: (ד) וְעִשְׂה־לִּי מִטַּעֲמִים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי וְהִבִּיאָה לִּי וְאֹכְלָה בְּעִבּוֹר תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי בְטָרִם אָמוֹת: (ה) וְרִבְקָה שָׁמְעַת בְּדַבַּר יַעֲזֹק אֶל־עֵשָׂו בְּנֹהַגְדָּל וַיִּלֶךְ עֵשָׂו הַשְּׂדֵה לְצֹד צֵיד לְהִבְיֵא: (ו) וְרִבְקָה אִמְרָה אֶל־יַעֲקֹב בְּנֵה לְאִמְרֵךָ הִנֵּה שָׁמְעַתִּי אֶת־אָבִיךָ מִדַּבַּר אֶל־עֵשָׂו אַחִיךָ לְאִמְרֵךָ: (ז) הִבִּיאָה לִּי צֵיד וְעִשְׂה־לִּי מִטַּעֲמִים וְאֹכְלָה וְאִבְרַכְכָּה לְפָנַי ה' לְפָנַי מוֹתִי: (ח) וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקוֹלִי לְאֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֹתְךָ: (ט) לִךְ־נָּא אֶל־הַצֹּאֵן וְקַח־לִּי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדֵי עֵזִים טָבִים וְאֶעֱשֶׂה אִתָּם מִטַּעֲמִים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּ: (י) וְהִבֵּאתָ לְאָבִיךָ וְאָכַל בְּעִבְרָ אֲשֶׁר יִבְרַכְךָ לְפָנַי מוֹתִי: (יא) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אַחִי אִישׁ שָׂעִר וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק: (יב) אוֹלִי יִמְשְׁנִי אָבִי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמִתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה: (יג) וְתֹאמַר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קְלָלְתָּךְ בְּנִי אֲךָ שְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֶךְ קַח־לִּי: (יד) וַיִּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ וְתַעֲשׂ אִמּוֹ מִטַּעֲמִים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּ אָבִיו: (טו) וְתִקַּח רִבְקָה אֶת־בְּגָדֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגְּדָל הַחֲמֹדֹת אֲשֶׁר אֶתָּה בְּפִית וְתַלְבֵּשׂ אֶת־יַעֲקֹב בְּנֵה הַקֶּטָן: (טז) וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעֵזִים הַלְּבִישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל חֻלְקֹת צֹאֲרָיו: (יז) וְתִתֵּן אֶת־הַמִּטַּעֲמִים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עֲשִׂתָּה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה: (יח) וַיָּבֵא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי מִי אַתָּה בְּנִי: (יט) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו אֲנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוֹס־נָּא שָׂבָה וְאֹכְלָה מִצִּידִי בְּעִבּוֹר תִּבְרַכְנִי נַפְשִׁיךָ: (כ) וַיֹּאמֶר יַעֲזֹק אֶל־בְּנֹהַגְדָּל מִהֲזֵה מִהֲרַת לְמִצָּא בְּנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי: (כא) וַיֹּאמֶר יַעֲזֹק אֶל־יַעֲקֹב גִּשְׂה־נָּא וְאִמְשַׁךְ בְּנִי הֵאֱתָה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אֶס־לָא: (כב) וַיַּגִּשׁ יַעֲקֹב אֶל־יַעֲזֹק אָבִיו וַיִּמְשָׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִיָּדִים יָדַי עֵשָׂו: (כג) וְלֹא הִפִּיזוּ כִּי־הָיוּ יָדָיו כִּי־יָדַי עֵשָׂו אַחִיו שְׂעִרֹת וַיִּבְרַכְהוּ: (כד) וַיֹּאמֶר אֶתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: (כה) וַיֹּאמֶר הַגִּשְׂה לִּי וְאֹכְלָה מִצִּיד בְּנִי לְמַעַן תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי וַיַּגִּשְׁלוּ וַיֹּאכְלוּ וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתָּ: (כו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו יַעֲזֹק אָבִיו גִּשְׂה־נָּא וְשָׁקֵה לִּי בְנִי: (כז) וַיַּגִּשׁ וַיִּשְׁקֵלוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵאֵה רִיחַ בְּנִי פָרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה':

Questions:

- 1) Why is Yaakov only concerned with "getting caught" – and not with the essential deception?
- 2) What sort of "curse" is he afraid of getting, in lieu of the blessing? Would that mean that Esav would still get the blessing? If he is successful – does Esav get the "curse"?
- 3) What does Rivkah mean when she says "the curse is on me"?

(2) תרגום אונקלוס בראשית כ"ז:א-ג

ואמרת ליה אמהיה עלי אתאמר בנבואה דלא ייתון לוטיא עלך ברי ברם קביל מני ואיזיל סב לי.

(3) תרגום ירושלמי (יונתן) בראשית כ"ז:א-ג

ואמרת ליה אימיה אין בירכן ייברכינך ייתון עלך ועל בנך ואין לווטן ילטטינך ייתון עלי ועל נפשי ברם קבל מיני ואיזיל סב לי.

(4) מדרש רבה בראשית כ"ז:ג

וְתֹאמַר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קָלְלַתְךָ בְּנִי - רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא אָמַר אָדָם שְׁחָטָא לֹא אִמּוֹ נִתְקַלְלָהּ, שְׁנַאֲמַר: אֲדוּרְהָ הָאֲדָמָה בְּעֵבֹדְךָ, אִף אֲתָה עָלַי קָלְלַתְךָ בְּנִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק עָלַי לִכְנֵס וְלוֹמַר לְאֲבִיךָ יַעֲקֹב צְדִיק וְעָשׂוֹ רָשָׁע.

(5) רשב"ם בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך - עלי ועל צוארי, כלומר כי היתה בוטחת במה שאמר לה הקב"ה: ורב יעבד צעיר.

(6) אבן עזרא פירוש ראשון בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך - אל תפחד שיקלל, ואם יקלל תהי קללתו עלי ולא עליך. וזה משפט דברי הנשים. ויאמר הגאון: אמרה לו עלי להסיר קללתך.

(7) ר' יוסף בכור שור בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך - שאם ידריך, אני אורישך כל כתובתי, ואף אפצה אביך להשיב לך. ועוד שאערים עד שאם ימושי לא ירגיש.

(8) רד"ק בראשית כ"ז:ג

ותאמר - עלי קללתך - אם יקללך לא תנוח הקללה עליך כי אם עלי כי אני גרמתי לך, אבל אני רוצה שתשמע בקולי ותלך על זה הספק.

(9) דעת זקנים בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך בני - פי' לא יקלל אותך כי אם אותי שכן דרך העולם כשהילדים עושין שלא כדת שמקללין אביהן ואמן ואומרים ארור שזה גדל.

(10) טור הפירוש הארוך בראשית כ"ז:ג

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני - כתרגמו לי יתאמר בנבואה שכך אמרו לי שם כשהלכתי לדרוש את י"י ורב יעבד צעיר. וי"מ: לא יקללך אלא יקלל מי שנתן לך זאת העצה. וי"מ: לשון חסרון כל' עלי חסרוןך שאם מתוך כעס ידריך הנאה מנכסיו אני אורישך כל כתובתי:

(11) ספורנו בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך - עלי להכנס תחתין אם תארע לך קללה, כמו שאמרו זכרונם לברכה שעשה שלמה שקבל עליו קללות יואב, והשיגוהו.

(12) סנהדרין מ"ח ע"ב

אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד אל יכרת מבית יואב ובמצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם

(13) ר' דוד צבי הופמן בראשית כ"ז:ג

עלי קללתך - תרגומו של אונקלוס הוא הנכון לפי הענין, אף כי איננו תרגום מילולי, כי כבר הובטח לה לרבקה בנבואה, שיעקב לא יתקלל.

(14) בראשית כ, ט

וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמַה־חָטַאתָ לָּךְ בִּי־הַבָּאֵת עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי חָטָאתָ גְדוֹלָה מִעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוֹ עֲשִׂיתָ עִמָּדִי:

(15) בראשית מב, לו

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׁבַלְתֶּם יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינְנוּ וְאֶת־בְּנֵימִן תִּקְחוּ עָלַי הִיוּ כְלֵנָה: